

**ЗАКОНИ УКРАЇНИ
«ПРО ДЕРЖАВНИЙ ЗАХИСТ
ПРАЦІВНИКІВ СУДУ І
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ»,
«ПРО ДЕРЖАВНУ ОХОРОНУ
ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ
УКРАЇНИ ТА ПОСАДОВИХ ОСІБ»
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ
КОМЕНТАР**

СТАНОМ НА 27 ТРАВНЯ 2020 РОКУ

Київ
ВД «Професіонал»
2020

Н 34 **Закони України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів», «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб»: Науково-практичний коментар.** – Київ : Видавничий дім «Професіонал», 2020. – 640 с.

ISBN 978-966-370-396-1

Законодавство України встановлює систему особливих заходів державного захисту працівників суду та правоохоронних органів від перешкоджання виконанню покладених на них законом обов'язків і здійсненню наданих прав, а так само від посягань на життя, здоров'я, житло та майно зазначених осіб, їх близьких родичів у зв'язку зі службовою діяльністю цих працівників.

Основним правовим документом, що регламентує правовідносини у цій сфері є коментований Закон України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів».

Державною охороною органів державної влади України та посадових осіб (далі - державна охорона) вважається система організаційно-правових, режимних, оперативно-розшукових, інженерно-технічних та інших заходів, які здійснюються спеціально уповноваженими державними органами з метою забезпечення нормального функціонування органів державної влади України, безпеки посадових осіб та об'єктів, визначених законом.

Таким законом є коментований Закон України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб».

Окрім коментарів ця збірка законодавства пропонує актуальну судову практику та посилає на інше профільне законодавство із зазначених правовідносин.

УДК 351.749(477)

ISBN 978-966-370-396-1

Авторський колектив

Бахаєв Ігор Махмудович — суддя Мелітопольського міськрайонного суду Запорізької області, член Ради суддів України;

Гаврилук Володимир Олегович — кандидат юридичних наук;

Ганечко Олена Миколаївна — суддя Шостого апеляційного адміністративного суду, доктор юридичних наук;

Гринько Лариса Петрівна — кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінального права та кримінально-правових дисциплін Полтавського юридичного інституту Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Губанова Тамара Олексіївна — директор Фінансово-правового коледжу, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України;

Дашутін Ігор Володимирович — суддя Верховного Суду, доктор юридичних наук;

Денисенко Анатолій Петрович — доктор юридичних наук;

Джафарова Марина Вячеславівна — доктор юридичних наук, доцент, кафедри адміністративного права та процесу факультету №1 Харківського національного університету внутрішніх справ;

Джура Христина Юріївна — аспірант кафедри трудового права та права соціального забезпечення Київського національного університету імені Тараса Шевченка;

Дрозд Валентина Георгіївна — начальник 3-го науково-дослідного відділу науково-дослідної лабораторії проблем правового та організаційного забезпечення діяльності Міністерства Державного науково-дослідного інституту МВС України, доктор юридичних наук, доцент;

Дрозд Олексій Юрійович — начальник відділу докторантури та ад'юнктури Національної академії, доктор юридичних наук, доцент;

Журавель Валентина Іванівна — суддя Верховного Суду, доктор юридичних наук;

Іншин Микола Іванович — завідувач кафедри трудового права та права соціального забезпечення Київського національного університету імені Тараса Шевченка, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України, академік НАПрН України;

Карпушова Олена Віталіївна — суддя Шостого апеляційного адміністративного суду, кандидат юридичних наук;

Козін Сергій Миколайович — асистент кафедри теорії та історії держави і права Національного університету біоресурсів і природокористування України, кандидат юридичних наук, доцент;

Коротких Андрій Юрійович — суддя Шостого апеляційного адміністративного суду, доктор юридичних наук;

Крижна Валентина Володимирівна — старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем протидії злочинності НАВС, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник;

Кузьменко Володимир Володимирович — суддя Шостого апеляційного адміністративного суду, кандидат юридичних наук;

Лазарєв Віктор Вікторович — кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри теорії та історії держави і права факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ;

Москаленко Олена Вячеславівна — завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін і трудового права імені проф. О.І. Процевського Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди, доктор юридичних наук, професор;

Никитюк Ярослав Ігорович — аспірант кафедри поліцейського права Національної академії внутрішніх справ;

Павліченко Володимир Миколайович — старший оперуповноважений по ОВС Управління Служби безпеки України в Харківській області, доктор юридичних наук;

Пікуль Володимир Павлович — суддя Полтавського апеляційного суду, кандидат юридичних наук;

Петков Сергій Валерійович — доктор юридичних наук, професор, директор Департаменту регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Рибак Наталія Василівна — кандидат юридичних наук;

Саблук Сергій Анатолійович — головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права, доктор юридичних наук;

Сіроха Дмитро Ігорович — доцент кафедри трудового права та права соціального забезпечення Київського національного університету імені Тараса Шевченка, кандидат юридичних наук, доцент;

Яценко Валентина Петрівна — кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного права та процесу факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ.

ВСТУП

Законодавство України встановлює систему особливих заходів державного захисту працівників суду та правоохоронних органів від перешкоджання виконанню покладених на них законом обов'язків і здійсненню наданих прав, а так само від посягань на життя, здоров'я, житло та майно зазначених осіб, їх близьких родичів у зв'язку зі службовою діяльністю цих працівників.

Основним правовим документом, що регламентує правовідносини у цій сфері є коментований **Закон України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів»**.

Суб'єкти, які підлягають заходам державного захисту згідно із цим Законом, розділені на дві частини — це працівники суду, а також працівники правоохоронних органів. Якщо із першою групою все зрозуміло, то об'єднання у другій групі здійснено суто механічно. Справа в тому, що в правовій науці в Україні не існує хоч якимось чином обґрунтованого визначення цього поняття. Усі підходи (в залежності від предмету регулювання) надають різні висновки, але знову такі немає визначення для підтвердження таких висновків. Більш того, системний аналіз документів міжнародного і національного права інших держав свідчить відсутність у них прямих аналогів українських термінів «правоохоронна діяльність» та «правоохоронні органи».

Саме тому візьмемо за локальну константу визначення цих органів, ну не визначення, хай буде їх склад, що й вважаємо легітимним для цілей Закону коментованого.

Державною охороною органів державної влади України та посадових осіб (далі — державна охорона) вважається система організаційно-правових, режимних, оперативних-розшукових, інженерно-технічних та інших заходів, які здійснюються спеціально уповноваженими державними органами з метою забезпечення нормального функціонування органів державної влади України, безпеки посадових осіб та об'єктів, визначених законом.

Таким законом є коментований **Закон України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб»**.

Історично тільки з набуттям Україною незалежності постало питання щодо осучаснення, реформування і вдосконалення системи органів безпеки. Відповідно до Указу Президента України від 15 січня 1992 року було створено Управління охорони вищих посадових осіб. Та вже за півроку його було перейменовано в Управління державної охорони України. До прийняття Закону України «Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб» від 1998 року, підрозділи Управління державної охорони України діяли на основі Поло-

ження про Управління державної охорони України, що було введено відповідним Указом Президента України.

Нині державна охорона органів державної влади України здійснюється щодо таких вищих органів державної влади — Кабінету Міністрів України, Конституційного Суду України, Верховного Суду. Також державна охорона здійснюється щодо будинків, де здійснюють свою діяльність Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України, Конституційний Суд України, Верховний Суд, споруд і спеціальних транспортних засобів, що перебувають в їх користуванні, а також інших місць, де перебувають особи, які охороняються відповідно до українського законодавства.

При цьому, державна охорона забезпечується щодо Президента України, Голови Верховної Ради України, Прем'єр-міністра України, Голови Конституційного Суду України, Голови Верховного Суду, Першого заступника Голови Верховної Ради України, Першого віце-прем'єр-міністра України, Міністра закордонних справ України, Генерального прокурора України.

Забезпечення безпеки інших осіб визначаються Законом України та рішеннями Президента України.

Зміст

ВСТУП.....	3
------------	---

РОЗДІЛ 1

НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ КОМЕНТАРІ ДО ОСНОВНИХ ЗАКОНІВ	5
--	----------

ЗАКОН УКРАЇНИ

«Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів».....	5
--	----------

Розділ I ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	6
----------------------------------	---

Стаття 1. Завдання Закону	6
---------------------------------	---

Стаття 2. Основні поняття.....	7
--------------------------------	---

Стаття 3. Права працівників суду, правоохоронних органів та їх близьких родичів щодо заходів державного захисту.....	9
--	---

Стаття 4. Правова основа захисту працівників суду і правоохоронних органів та їх близьких родичів.....	10
--	----

Розділ II СПЕЦІАЛЬНІ ЗАХОДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ	11
--	----

Стаття 5. Види спеціальних заходів забезпечення безпеки	11
---	----

Стаття 6. Особиста охорона, охорона житла і майна	12
---	----

Стаття 7. Видача зброї, засобів індивідуального захисту і сповіщення про небезпеку	13
--	----

Стаття 8. Використання технічних засобів контролю і прослуховування телефонних та інших переговорів.....	15
--	----

Стаття 9. Тимчасове розміщення у місцях, що забезпечують безпеку	16
--	----

Стаття 10. Забезпечення конфіденційності даних про осіб, взятих під захист	17
--	----

Стаття 11. Переведення на іншу роботу, направлення на навчання, заміна документів, зміна зовнішності і переселення в інше місце проживання.....	17
---	----

Стаття 12. Порядок здійснення заходів безпеки	18
---	----

Стаття 13. Підстави і приводи для вжиття спеціальних заходів забезпечення безпеки.....	19
--	----

Розділ III ОРГАНИ, ЯКІ ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ БЕЗПЕКУ, ЇХ ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ.....	20
---	----

Стаття 14. Органи, які приймають рішення про вжиття спеціальних заходів забезпечення безпеки	20
--	----

Стаття 15. Органи, які здійснюють заходи забезпечення безпеки	22
---	----

Стаття 16. Порядок прийняття рішення про застосування спеціальних заходів забезпечення безпеки	24
--	----

Стаття 17. Обов'язок щодо виконання рішень про забезпечення безпеки осіб, взятих під захист	25
---	----

Стаття 18. Права та обов'язки органів, які забезпечують безпеку осіб, взятих під захист	26
---	----

Стаття 19. Права та обов'язки осіб, взятих під захист	27
---	----

Стаття 20. Скасування спеціальних заходів забезпечення безпеки	27
Розділ IV ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА НЕВИКОНАННЯ ОBOB'ЯЗКІВ, УСТАНОВЛЕНИХ ЦИМ ЗАКОНОМ	29
Стаття 21. Відповідальність за нежиття заходів безпеки	29
Стаття 22. Відповідальність за розголошення відомостей про заходи безпеки	29
Стаття 23. Майнова відповідальність особи, взятої під захист	30
Стаття 24. Контроль за виконанням законодавства про захист працівників суду і правоохоронних органів	31

ЗАКОН УКРАЇНИ

«Про державну охорону органів державної влади України та посадових осіб»	33
Розділ I ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ	34
Стаття 1. Поняття державної охорони органів державної влади України та посадових осіб	34
Стаття 2. Правова основа державної охорони	35
Стаття 3. Основні принципи державної охорони	35
Розділ II ОРГАНИ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ, ПОСАДОВІ ОСОБИ І ОБ'ЄКТИ, ЩОДО ЯКИХ ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ ДЕРЖАВНА ОХОРОНА	36
Стаття 4. Державна охорона органів державної влади України	36
Стаття 5. Забезпечення безпеки Президента України	36
Стаття 6. Забезпечення безпеки посадових осіб	37
Стаття 7. Забезпечення безпеки інших осіб	38
Стаття 8. Обов'язки і права осіб, щодо яких здійснюється державна охорона	39
Стаття 9. Об'єкти, щодо яких здійснюється державна охорона	40
Розділ III ЗДІЙСНЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ	41
Стаття 10. Органи, які здійснюють державну охорону	41
Стаття 11. Управління державної охорони України	42
Стаття 12. Завдання Управління державної охорони України	44
Стаття 13. Повноваження Управління державної охорони України	44
Стаття 14. Взаємодія Управління державної охорони України з іншими органами державної влади України, громадянами та їх об'єднаннями, органами безпеки іноземних держав	46
Стаття 15. Способи здійснення державної охорони	47
Стаття 16. Кадри Управління державної охорони України	48
Стаття 16 ¹ . Врегулювання конфлікту інтересів	51
Стаття 16 ² . Обмеження щодо роботи близьких осіб	52
Стаття 17. Обов'язки військовослужбовців Управління державної охорони України	54
Стаття 18. Права військовослужбовців Управління державної охорони України	54
Стаття 19. Оскарження неправомірних дій військовослужбовців Управління державної охорони України	59

Розділ IV СОЦІАЛЬНИЙ І ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ УКРАЇНИ ТА ГРОМАДЯН, ЯКІ БЕРУТЬ УЧАСТЬ У ЗДІЙСНЕННІ ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ	60
Стаття 20. Гарантії особистої безпеки, соціального і правового захисту військовослужбовців Управління державної охорони України та громадян, які беруть участь у здійсненні державної охорони.....	60
Стаття 21. Виплата одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті), інвалідності або часткової втрати працездатності без встановлення інвалідності військовослужбовців Управління державної охорони України і громадян, залучених до здійснення державної охорони, та компенсація заподіяння шкоди їх майну	61
Стаття 22. Медична допомога військовослужбовцям і працівникам Управління державної охорони України	65
Розділ V ФІНАНСОВЕ І МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ УКРАЇНИ.....	67
Стаття 23. Фінансування діяльності Управління державної охорони України.....	67
Стаття 24. Матеріально-технічне забезпечення Управління державної охорони України	68
Розділ VI КОНТРОЛЬ І НАГЛЯД ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНОЇ ОХОРОНИ УКРАЇНИ	68
Стаття 25. Контроль Верховної Ради України за додержанням чинного законодавства Управлінням державної охорони України	68
Стаття 26. Контроль Президента України за діяльністю Управління державної охорони України.....	69
Стаття 27. Контроль за використанням Управлінням державної охорони України коштів Державного бюджету України і його фінансовою та адміністративно-господарською діяльністю	70
Стаття 28. Нагляд за додержанням і застосуванням законів Управлінням державної охорони України.....	70
РОЗДІЛ 2 СУДОВА ПРАКТИКА УКРАЇНИ ІНШІ ПРАКТИЧНІ МАТЕРІАЛИ	72
РОЗДІЛ 3 ІНШЕ ПРОФІЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО	207

НАУКОВО-ПРАКТИЧНЕ
ТА НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ВИДАННЯ

ЗАКОНИ УКРАЇНИ
«ПРО ДЕРЖАВНИЙ ЗАХИСТ
ПРАЦІВНИКІВ СУДУ І
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ»,
«ПРО ДЕРЖАВНУ ОХОРОНУ ОРГАНІВ
ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ УКРАЇНИ ТА
ПОСАДОВИХ ОСІБ»

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ
КОМЕНТАР

СТАНОМ НА 27 ТРАВНЯ 2020 РОКУ

Підписано до друку 27.05.2020. Формат 70x100 1/16.
Друк лазерний. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. арк. 52.

ТОВ «Видавничий дім «Професіонал»

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготовлювачів
і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія ДК № 1533